

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ Ε.Σ.Ε.

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ (U.I.S.)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Γραφεία: Σίνα 32, 106 72 Αθήνα. Τηλ. 36.17.824. FAX: 36.43.476

ΤΕΥΧΟΣ 1/1

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1993

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

Πριν 43 χρόνια έγινε η αρχή. Απ' το μηδέν σχεδόν, κατευθείαν στο άπειρο. Μια ομάδα από λίγες δεκάδες πρωτοπόρους με λίγα μέσα και μοναδικό στήριγμα τον ενθουσιασμό τους, οραματίστηκαν να χαράξουν φωτεινούς δρόμους μέσα στο απόλυτο υπόγειο σκοτάδι. Είχαν γοητευτεί απ' το άγνωστο και ήθελαν:

- να χαριεντισθούν με τον Καιάδα
- να συντροφέψουν το Χείρωνα
- να γνωρίσουν τον Πλούτωνα
- ν' αντικρίσουν τους θαμμένους γίγαντες
- να ορίσουν τα σύνορα του Κάτω Κόσμου
- να διαβούν τα Τάρταρα
- ν' ανταμώσουν τις κρυμμένες Νύμφες
- ν' αναζητήσουν την Περσεφόνη
- να ψάξουν για το πέρασμα στη Χώρα των Μακάρων

Έτσι ξεκίνησε η συστηματική σπηλαιολογική έρευνα στη χώρα που γέννησε πριν χιλιετίες τις περισσότερες επιστήμες.

Το 1951, στο πρώτο, πολυγραφημένο - τότε - "Δελτίο" της ΕΣΕ (τόμος 1, τεύχος 1, σελίδα 3) ο αείμνηστος Ι. Πετρόχειλος σημείωνε: "Η Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρεία εξέδωσε το "Δελτίον" αυτό για να γίνει όργανο των ατομικών και των εις τις οργανώσεις προσπάθειών Ελλήνων και ξένων σπηλαιολόγων, για την ανάπτυξη της έρευνας των ελληνικών καρστικών φαινομένων".

Αυτό ήταν το ξεκίνημα. Καθόλου απλό. Γιατί η Ελλάδα, σύμφωνα με τους γεωλόγους, δομείται σε μεγάλο ποσοστό απ' άκρα σ' άκρα από "ανθρακικά" πετρώματα κι αυτά με τη σειρά τους βρίθουν από χιλιάδες σπήλαια, βάραθρα και χάσματα. Γιατί στη χώρα αυτή έχει διαπιστωθεί ένας "κατακόρυφος, και οριζόντιος διαμελισμός" από τους πιο έντονους, σ' ολόκληρο τον κόσμο. Γιατί ο μακρύς δρόμος της Σπηλαιολογίας περνάει μέσα ή πλάι από άλλες επιστήμες, όπως η Ανθρωπολογία, η Βιολογία, η Υδρολογία, η Περιβαλλοντολογία, η Γεωλογία, η Λαογραφία, η Αρχαιολογία, η Ιατρική και άλλες. Γιατί τελικά η αγάπη στη Σπηλαιολογία έχει να κάνει με την υπέρ-

Διαβάστε σ' αυτό το τεύχος:

- Από την παράδοση στην πρωτοπορία σελ. 1
- Τα γραφεία της Ε.Σ.Ε. σελ. 2
- ... και τα εγκαίνιά τους σελ. 3
- Το νέο Δ.Σ. της Ε.Σ.Ε. σελ. 3
- Σπηλαιολογικό ημερολόγιο 1993 σελ. 3
- Το Δελτίο της Ε.Σ.Ε. σελ. 4
- Νέα επιστημονική εταιρία σελ. 4
- Σεμινάριο Επιστημονικής και Αθλητικής Σπηλαιολογίας σελ. 4
- Ελληνικά και διεθνή σπηλαιολογικά νέα σελ. 5
- Οδώρε Κισέλη, σε θυμόμαστε πάντα σελ. 7

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕ ΤΗΝ
ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΗΣ Ε.Σ.Ε.

Επιμέλεια: Δρ. Ιωάν. Μπασιάκος, Γεωλόγος ΕΚΕΦΕ
"ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ", μέλος Δ.Σ. της Ε.Σ.Ε.
Έφορος Αρχείου Σπηλαίων
Συνεργασία: Γρηγ. Παπαδόπουλος, Γεν. Γραμ. Ε.Σ.Ε.
Αργυ. Αργυριάδης, Τακτ. Μέλος Ε.Σ.Ε.
Θεοδ. Κωνσταντά, Τακτ. Μέλος Ε.Σ.Ε.

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ. ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ 100 δρχ.

τατη παρόρμηση της τελείωσης του ατόμου και της ένωσής του με τη φύση και το θείο.

Τα χρόνια κύλησαν γοργά. Οι πρωτοπόροι ευτύχησαν να δουν τη σπηλαιολογική οικογένεια να μεγαλώνει. Οι δεκάδες να γίνονται εκατοντάδες, οι μόχθοι να καρποφορούν και η εταιρία να γίνεται στέγη και αφετηρία για σπηλαιολογικές μελέτες με πανελλήνια ακτινοβολία.

Κι ύστερα ήρθε η αναγνώριση. Η εταιρία συγκαταλέγεται εδώ και πολλά χρόνια στα κορυφαία μέλη της U.I.S. (Union Internationale de Speleologie), η Ακαδημία Αθηνών βραβεύει την Ε.Σ.Ε. για την εξαιρετική δραστηριότητά της, το "Δελτίο" εξελίσσεται σε έγκυρο επιστημονικό περιοδικό με διεθνή πια αναγνώριση.

Η δεύτερη γενιά σπηλαιολόγων απαριθμεί δεκάδες κορυφαίων επιστημόνων όλων των ειδικοτήτων, άριστα εκπαιδευμένους αθλητές σπηλαιολόγους και σπηλαιοδύτες, δημιουργεί ομάδες σπηλαιοδιάσωσης, εκπαιδεύει τους νέους, ιδρύει παραρτήματα σε όλη την Ελλάδα και οργανώνει πανελλήνια και διεθνή συνέδρια.

Έτσι δημιουργήθηκε η παράδοση που οδεύει τώρα πια πλάι με την πρωτοπορεία.

Οι "Σταλακτίτες" είναι το περιοδικό των σπηλαιολόγων και των φίλων της Σπηλαιολογίας. Η επιθυμία να επικοινωνήσουμε, να ενημερωθούμε, να καταγράψουμε τα νέα μας, να μοιραστούμε τα νέα και τις δραστηριότητες, έγινε τα τελευταία χρόνια ανάγκη και το περιοδικό τούτο θα είναι η φωνή μας, μέσα αλλά κι έξω από την Ε.Σ.Ε.

Για να δούμε:

- Πόσα ξέρουμε για τα βάραθρα στην Ελλάδα.
- Πώς να είμαστε ασφαλείς στα σπήλαια.
- Τι είναι οι τρωγλόβιοι και τι οι τρωγλόφιλοι οργανισμοί.
- Ποια ορυκτά φθορίζουν στο σκοτάδι.
- Τι γίνεται με τον αερισμό στα τυφλά έγκοιλα.
- Ποιος είναι ο καλύτερος φωτισμός για φωτογράφιση στα σπήλαια.
- Πώς χρονολογούνται τα σπηλαιοαποθέματα.
- Υπήρχαν σπήλαια - χρυσωρυχεία στην αρχαία Ελλάδα.
- Τι ήταν οι ασημότρυπες.
- Πού ήταν η σκαπή ύλη.
- Τι είναι οι σιδηροσπηλιές.

- Υπάρχει ραδιενέργεια στα σπήλαια.
- Ποια είναι τα "ιαματικά" σπήλαια.
- Πώς ν' αποκρυπτογραφήσουμε τα "αρχεία" των σπηλαίων.
- Τι χρειάζεται για να κάνουμε υπόγεια χαρτογράφηση.

Κι ακόμη:

- Ποια σπήλαια θα εξερευνήσουμε φέτος.
- Πώς να οργανωθούμε σε ομάδες εξερεύνησης.
- Μήπως κάποια παραλία είναι σπηλαιοαπόθεμα.
- Πώς καταγράφεται το κλίμα στα σπήλαια.
- Υπάρχουν μαγνητικά ορυκτά στο διάκοσμο των σπηλαίων.
- Ποιες είναι οι "σπάνιες λιθωματικές μορφές".
- Τι νεότερα υπάρχουν για το σπηλαιολογικό εξοπλισμό.

Σε κάθε τεύχος οι "Σταλακτίτες" θα φιλοξενούν από ένα ενημερωτικό άρθρο. Θέματα σαν κι αυτά που αναφέραμε κι άλλα θα εξετάζονται από κάποιον ειδικό, απ' το επόμενο κιόλας τεύχος. Όμως, η κύρια πηγή των "ζωντανών" ειδήσεων θα είστε εσείς οι ίδιοι που τώρα διαβάζετε το πρώτο τεύχος. Οι στήλες του περιοδικού θα είναι πάντα ανοικτές στα μέλη της Ε.Σ.Ε. και στους φίλους της Σπηλαιολογίας, ιδιαίτερα, όμως, στους νέους σπηλαιολόγους και φυσιολάτρες. Γι' αυτό οι "Σταλακτίτες" θα φιλοξενήσουν και θα προβάλλουν κάθε σπηλαιολογικό νέο, δραστηριότητα, εξερεύνηση, πληροφορία και άλλη σχετική ύλη. Η επιτροπή έκδοσης περιμένει τα νέα και τις φρέσκιες ιδέες των σπηλαιολόγων με γράμματα, φωτογραφίες, σχέδια, προτάσεις και παρατηρήσεις στη διεύθυνση: "Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρία" - Σίνα 32, 106 72 Αθήνα, τηλ. (01) 36.17.824, Fax (01) 36.43.476

I. M.

ΤΑ ΝΕΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ Ε.Σ.Ε. ...

Η εγκατάσταση των κεντρικών γραφείων της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρίας (Ε.Σ.Ε.) στη νέα διεύθυνση, **οδός Σίνα, αριθμός 32**, στο Κολωνάκι, είναι πια πραγματικότητα. Τα νέα ιδιόκτητα γραφεία, ύστερα από τη γενναιόδωρη προσφορά της κυρίας Άννας Πετροχείλου, στεγάζονται σε έναν ολόκληρο όροφο, πλήρως ανακαινισμένο, ενός επιβλητικού παλαιού αρχοντικού των Αθηνών.

Στα 150 τετραγωνικά μέτρα των νέων γραφείων,

δημιουργήθηκε ένας μεγάλος χώρος, η αίθουσα "Ιωάννου Πετροχειλού", όπου γίνονται με άνεση τα σεμινάρια της εταιρίας, οι διαλέξεις και οι προβολές για τα μέλη και τους φίλους της Ε.Σ.Ε. Αναπύχθηκε πλήρως η βιβλιοθήκη και το αρχείο, η αίθουσα του Δ.Σ., η εφορία υλικού και η γραμματεία.

Καταβλήθηκε προσπάθεια, ώστε να υπάρξει πλήρης κάλυψη και για τις μελλοντικές ανάγκες της Ε.Σ.Ε..

Στους αμέσως προσεχείς μήνες, το νέο Δ.Σ., που προέκυψε από τις αρχαιρεσίες της 17ης Φεβρουαρίου 1993, θα προσπαθήσει να οργανώσει την εταιρία, ώστε να εκπληρώσει κατά τον καλύτερο τρόπο τους σκοπούς και τους στόχους της, για την ανάπτυξη της επιστημονικής και αθλητικής Σπηλαιολογίας, την προστασία και διάσωση των σπηλαίων, καθώς και την εκπαιδευτική και κοινωνική της αποστολή, με σεμινάρια, συνέδρια, ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασίας με ξένους σπηλαιολογικούς φορείς κ.λπ..

Για το σκοπό αυτό θα χρειαστεί η βοήθεια και η συμπαράσταση όλων των μελών και των φίλων της Ε.Σ.Ε.. Κάθε πρόταση και ιδέα σας θα προσθέσει κάτι στο οικοδόμημα για την ανάπτυξη της Σπηλαιολογίας.

... ΚΑΙ ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥΣ

Την Τετάρτη, 27 Ιανουαρίου 1993, έγιναν με μεγάλη επιτυχία, από άποψη οργάνωσης και προέλευσης μελών και φίλων της Ε.Σ.Ε., τα εγκαίνια των νέων κεντρικών γραφείων της.

Ύστερα από τον αγιασμό, έγιναν τα αποκαλυπτήρια της προτομής του ιδρυτή της Ε.Σ.Ε., αείμνηστου ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ (1900-1960) από τον φίλο του και επίσης ιδρυτικό μέλος κ. Αλ. Χαρολίδη.

Την εκδήλωση τίμησαν ο Γεν. Γραμματέας του Ε.Ο.Τ. κ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΓΓΛΟΣ, που υποσχέθηκε συμπαράσταση, εκπρόσωποι κρατικών φορέων, ΥΠ. ΠΟ., Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου, Ομοσπονδιών, Συλλόγων, Σωματείων Επιστημονικών, Ορειβατικών, Φυσιολατρικών, Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων κ.λπ..

Στο έργο της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρίας αναφέρθηκε σε σύντομο χαιρετισμό του ο Πρόεδρος κ. ΜΙΧ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ, καθώς και η Αντιπρόεδρος κα ΑΝΝΑ ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ, η οποία ανέπτυξε και το

ιστορικό της Ε.Σ.Ε.. Χαιρετισμούς απηύθυναν οι εκπρόσωποι των φορέων, οι οποίοι έπλεξαν το εγκώμιο του έργου και της προσφοράς της εταιρίας.

Η εκδήλωση έκλεισε με το κόψιμο της πρωτοχρονιάτικης πίτας της Ε.Σ.Ε και μια μικρή εκδήλωση. Η "χρυσή νυχτερίδα", το έμβλημα της Ε.Σ.Ε. κληρώθηκε στον κ. Στέλιο Ξυρουχάκη, δικηγόρο.

Γ.Π.

ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ Ε.Σ.Ε.

Στις 23 Φεβρουαρίου 1993, ύστερα από πρόσκληση σύμφωνα με το καταστατικό της πλειοψηφίσσας συμβούλου κατά τις αρχαιρεσίες της 17-2-1993, κυρίας Άννας Πετροχειλού, συγκροτήθηκε σε σώμα το νέο Δ.Σ. με την παρακάτω σύνθεση:

Πρόεδρος: ΜΙΧ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ, Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών

Αντιπρόεδρος: ΑΝΝΑ ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ, Σπηλαιολόγος

Γεν. Γραμματέας: ΓΡΗΓ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Γεωλόγος Ε.Ο.Τ.

Ειδ. Γραμματέας: ΘΕΟΔ. ΣΚΟΥΡΑΣ, Γιατρός

Ταμίας: ΕΥΑΓ. ΤΣΙΜΠΑΝΗΣ, Μαθηματικός

Βοηθός Ταμίας: ΚΑΛΟΥΣΤ ΠΑΡΑΓΚΑΜΙΑΝ, Βιολόγος Παν/μίου Κρήτης

Έφορος Υλικού: ΓΕΩΡ. ΑΒΤΖΗΣ, Συντηρητής

Έφορος Αρχείου Σπηλαίων: ΙΩΑΝ. ΜΠΑΣΙΑΚΟΣ, Γεωλόγος, Ερευν. ΕΚΕΦΕ "ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ"

Επόπτης κτιρίου-βιβλιοθήκης: ΓΕΩΡΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Επ. Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών

Σύμβουλοι: ΣΤΑΜ. ΚΙΡΔΗΣ, Έμπορος, ΝΙΚΟΛ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ, Καθηγ. Παν/μίου Αθηνών.

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 1993

Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο σε συνεργασία με την Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρία κυκλοφόρησε στην Ελλάδα (σε 200.000 αντίτυπα) και στο εξωτερικό, σε καλαίσθητη έκδοση το Ημερολόγιο του 1993,

(διαστάσεων 40X35 εκατ.), που είναι αφιερωμένο στα ΣΠΗΛΑΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. Περιλαμβάνει 30 φωτογραφίες από τα σπουδαιότερα σπήλαια με τις επεξηγήσεις και όλες τις σχετικές πληροφορίες. Οι φωτογραφίες είναι του κ. ΓΕΩΡ. ΑΒΑΓΙΑΝΟΥ (Ε.Σ.Ε.), καθώς και της κας ΑΝ. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ, Αντ/δρου. Τα κείμενα και η επιμέλεια του κ. ΓΡΗΓ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Γ. Γραμματέα της Ε.Σ.Ε..

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ Ε.Σ.Ε.

Κυκλοφόρησε πρόσφατα ο νέος τόμος (20ος) του επιστημονικού οργάνου της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρίας, "ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ Ε.Σ.Ε.", 1992, με 250 σελίδες, ειδικά άρθρα-δημοσιεύσεις και με αφιέρωμα στα σπήλαια της Κρήτης που εξερευνήθηκαν τα τελευταία χρόνια από το τοπικό κλιμάκιο της εταιρίας. Ζητήστε το από τα κεντρικά γραφεία της Ε.Σ.Ε.

I. M.

ΝΕΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Τη Δευτέρα 29 Μαρτίου 1993 πραγματοποιήθηκε η πρώτη δημόσια εκδήλωση της "Ανθρωπολογικής Εταιρίας των Φίλων του Ανθρωπολογικού Μουσείου" του Πανεπιστημίου Αθηνών, με πρόεδρο τον ομότιμο καθηγητή του Αριστοτελείου Παν/μίου Θεσ/νίκης, Ιωάν. Μελέντη και Γεν. Γραμματέα τον κ. Κ. Μερδενισιάνο, γιατρό. Παρουσιάστηκε σειρά ομιλιών σύμφωνα με το εξής πρόγραμμα:

I. ΜΕΛΕΝΤΗΣ, Ομ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: "Η Ίδρυση της Ανθρωπολογικής Εταιρίας των Φίλων του Ανθρωπολογικού Μουσείου"

P. ΚΟΥΜΑΡΗ - ΣΤΑΘΑΚΗ, Λαογράφος: "I. Κούμαρης, Προσωπικές Αναμνήσεις"

Θ. ΠΙΤΣΙΟΣ, Επίκουρος καθηγητής της Ιατρικής Σχολής: "Ανθρωπολογικό Μουσείο. Θέση και Προοπτικές"

ΑΙΚ. ΕΞΑΡΧΟΥ - GENSONNET, Ζωγράφος: "Συλλογή Παλαιολιθικών Εργαλείων από την Αιθιοπία"

Μ. ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΣ, Δημοσιογράφος - Ερευνητής: "Λίμνη Κάρλα. Ιστορικό και Εθνογραφικό Ενδιαφέρον"

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Η μακρόχρονη παράδοση της Ε.Σ.Ε. στην προφορά προς τους νέους συνεχίζεται και φέτος με τη νέα διοργάνωση σεμιναρίου Επιστημονικής και Αθλητικής Σπηλαιολογίας. Το σεμινάριο γίνεται κάθε Δευτέρα και Τετάρτη στις 8 μ.μ., στην αίθουσα "Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ" της Ε.Σ.Ε., Σίνα 32, Αθήνα, ενώ τα πρακτικά μαθήματα θα γίνονται τα Σαββατοκύριακα, ύστερα από προγραμματισμό και με την κάλυψη της ειδικής ομάδας σπηλαιοδιάσωσης της Ε.Σ.Ε.

Τα μαθήματα του σεμιναρίου, με πρόγραμμα που καλύπτει την πλήρη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση του σπηλαιολόγου, έχουν ως εξής:

ΜΑΘΗΜΑ	ΟΜΙΛΗΤΕΣ (Μέλη της Ε.Σ.Ε.)
Σπηλαιολογία-καρσ-γεωλογία	I. ΜΠΑΣΙΑΚΟΣ, Γεωλόγος-ερευν. ΕΚΕΦΕ "ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ", μέλος Δ.Σ.
Βιοσπηλαιολογία	Κ. ΠΑΡΑΓΚΑΜΙΑΝ, Βιολόγος Παν/μίου Κρήτης, μέλος Δ.Σ.
Εισαγωγή στην παλαιον-	Γ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Επ. Κα-

τολογία σε σπήλαια	θνητής Παν/μίου Αθηνών, μέλος Δ.Σ.
Ατομικός & ομαδικός εξοπλισμός σπηλαιολόγου	Α. ΑΡΥΡΙΑΔΗΣ, Σπηλαιολόγος
Αναρρίχσεις, καταβάσεις βαράθρων	Χ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Ηλεκ/γος τεχν/γος μηχανικός
Χαρτογράφηση σπηλαίου	Ε. ΤΣΙΜΠΑΝΗΣ, Μαθηματικός, μέλος Δ.Σ.
Πετρολογία, πετρώματα και σπήλαια	Μ. ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ, Λέκτ. Παν/μίου Αθηνών
Ανθρωπολογία, παλαιο-ανθρωπολογία σπηλαίων	Σ. ΜΑΝΩΛΗΣ, Λέκτ. Παν/μίου Αθηνών
Σπηλαιοδιάσωση	Σ. ΚΙΡΔΗΣ, Σπηλαιολόγος
Απολιθωμένες πανίδες σπηλαίων	Γ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Επ. Καθνητής Παν/μίου Αθηνών, μέλος Δ.Σ.
Εντοπισμός σπηλαίων με γεωφυσικές μεθόδους	Σ. ΠΑΠΑΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, Καθηγ. Παν/μίου Πατρών
Αίτια καταστροφών στα σπήλαια	Π. ΔΗΜΗΤΡΕΛΟΣ, Μηχ/γος, ηλεκ/γος μηχανικός
Σπηλαιορυχεία, αρχαία μεταλλεία, χρονολόγηση σπηλαιοαποθεμάτων	Ι. ΜΠΑΣΙΑΚΟΣ, Γεωλόγος, ερευνητής ΕΚΕΦΕ "ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ", μέλος Δ.Σ.

Το σεμινάριο θα συνεχιστεί και το φθινόπωρο '93 με νέα μαθήματα (θεωρητικά και πρακτικά)
ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ (Ε.Σ.Ε.)
 Σίνα 32, 106 72 Αθήνα, τηλ. 36.17.824

Γ. Π.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

- Διεθνές Φεστιβάλ Σπηλαίων

Στην πόλη Anduze της νότιας Γαλλίας διοργανώθηκε από το τοπικό γραφείο Τουρισμού το 9ο Διεθνές Φεστιβάλ Σπηλαίων από 1 έως 4 Ιουλίου 1993. Στο πλούσιο πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλαμβάνονταν σπηλαιολογικές εκδρομές, αποστολές αναρρίχσεων, υποβρύχιες καταδύσεις, ομιλίες κ. ά., ενώ έγινε και διαγωνισμός σπηλαιολογικών φωτογραφιών και ταινιών video.

Πληροφορίες: Office du tourisme a Anduze. Plan de Brie, 30140 Anduze, FRANCE Tel. + 66619817

- Εγχειρίδιο κάθετης σπηλαιολογίας

Τον Απρίλιο του 1992, κατά την διάρκεια του σεμιναρίου της Ε.Σ.Ε. ολοκληρώθηκε και παρουσιάστηκε στα νέα μέλη το πρώτο εγχειρίδιο με θέμα την κάθετη σπηλαιολογία, από τους κ.κ. Αργύρη Αργυριάδη - Σταμάτη Κίρδη. Το εγχειρίδιο αποτελεί την πρώτη προσπάθεια πάνω σε αυτό το θέμα και ήρθε να καλύψει την έλλειψη ελληνικής βιβλιογραφίας, αλλά και να βοηθήσει το σεμινάριο στο δύσκολο εκπαιδευτικό έργο του, παρέχοντας την δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να πληροφορηθούν για όλα τα θέματα της κάθετης σπηλαιολογίας και ειδικότερα της τεχνικής του μονού σχοινιού (single rope technique). Στις σελίδες του επίσης πραγματεύεται:

- τη σωστή ένδυση και υπόδυση του σπηλαιολόγου
- το σύγχρονο ατομικό και ομαδικό εξοπλισμό που απαιτείται
- τον φωτισμό και τα είδη που είναι κατάλληλα για σπηλαιολογική χρήση

- αναλυτική περιγραφή των τεχνικών κατάβασης και ανάβασης που χρησιμοποιούνται στην κάθετη σπηλαιολογία
- στοιχεία για την καταπόνηση των υλικών
- εισαγωγή στη σπηλαιοδιάσωση
- αναλυτικό πίνακα με τα βαθύτερα βάραθρα της Ελλάδας.

Τα παραπάνω κεφάλαια συνοδεύονται από αναλυτικά σχέδια και φωτογραφίες για την ορθότερη κατανόησή τους, ενώ παράλληλα ετοιμάζεται το δεύτερο μέρος του εγχειριδίου με πιο εξειδικευμένα θέματα.

A.A.

- Νέες αποστολές και νέα σπήλαια εξερευνήθηκαν από μέλη της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ, όπως:

Αποστολή στην τρύπα της νύφης

Στις 13 - 16/6/1992 πραγματοποιήθηκε αποστολή στο βάραθρο "ΤΡΥΠΑ ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ", βάθους -310 μέτρων, στην περιοχή Βραδέτου Ιωαννίνων από τα μέλη της Ε.Σ.Ε. Αργύρη Αργυριάδη, Σταμάτη Κίρδη, Βαγγέλη Καβαλιέρο, Λάμπη Δημητρακόπουλο και Christofer Faron.

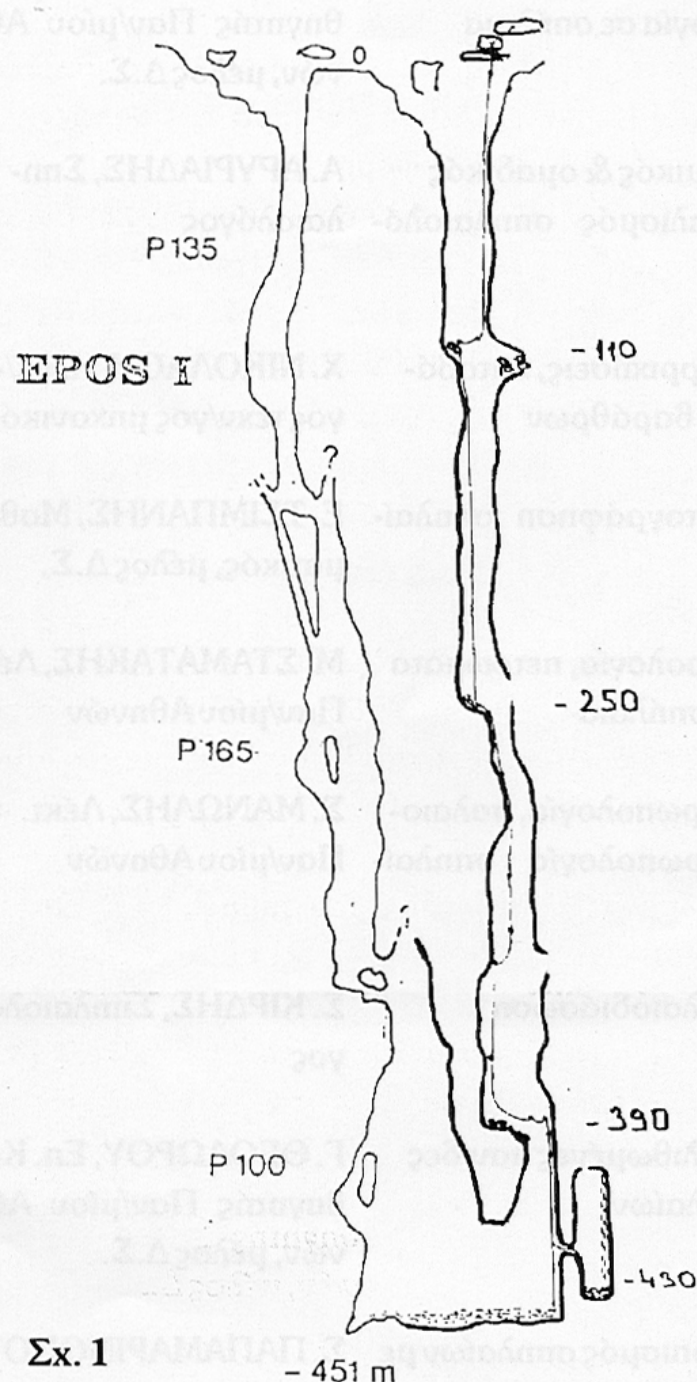
Επίσης, συμμετείχε η Ιωάννα Κοντού.

Αποστολή στο Χάσμα του Έπους

Στις 14 - 18/8/1992 πραγματοποιήθηκε η πρώτη ΕΛΛΗΝΙΚΗ αποστολή στο βάραθρο "ΧΑΣΜΑ ΤΟΥ ΕΠΟΥΣ", βάθους -451 μέτρων, στο οροπέδιο της Αστράκας στην Ήπειρο. Το βάραθρο αυτό είναι το δεύτερο μεγαλύτερο σε κατακόρυφο βάθος βάραθρο στην Ελλάδα, και είναι ένα σύστημα δύο παράλληλων βαράθρων που καταλήγουν στο ίδιο σημείο σε βάθος -451 μέτρων (Σχ. 1).

Η ελληνική ομάδα κατέβηκε από την διαδρομή "ΧΑΣΜΑ ΤΟΥ ΕΠΟΥΣ Ι" και την αποτελούσαν τα μέλη της Ε.Σ.Ε.: Σταμάτης Κίρδης, Αργύρης Αργυριάδης και Christofer Faron.

Επίσης, συμμετείχαν σαν ομάδα υποστήριξης οι: Χριστίνα Γκάργκουλα, Ιωάννα Κοντού, Γιώργος Αδαμίδης, Βασίλης Γιαγκίνας.

Σχ. 1

Σπηλαιοκατάδυση στον υπόγειο ποταμό Γενίτσαρη Ευβοίας

Στις 10 - 11/10/1992 μετά από σπηλαιοκατάδυση ανακαλύφτηκε η συνέχεια του υπόγειου ποταμού Γενίτσαρη στη Σέτα - Ευβοίας από τα μέλη της Ε.Σ.Ε.: Σταμάτη Κίρδη, Βαγγέλη Καβαλιέρο. Την ομάδα των σπηλαιοδυτών βοήθησαν οι: Νικηφόρος Φιλippoύσης, Λάμπης Δημητρακόπουλος, επίσης μέλη της Ε.Σ.Ε.

A.A.

Άλλα σπήλαια που εξερευνήθηκαν το 1992:

- Ανώνυμο σπήλαιο περιοχής Ροβιές, Β. Ευβοίας

Κατά μήκος της νέας οδού Χαλκίδας - Αιδηψού και σε απόσταση 11 χμ. βόρεια της κοινότητας Ροβιές, διαπιστώθηκε κατά την εκτέλεση δημοσίων έργων η ύπαρξη ενός καρστικού έγκοιλου. Από την εξερεύνη-

ση διαπιστώθηκε ότι πρόκειται για σπήλαιο, μήκους 82 μ. με αξιόλογο διάκοσμο που φιλοξενεί μικροθηλαστικά (ποντίκια) και χειρόπερα (νυχτερίδες). Το σπήλαιο βρίσκεται σε υψόμετρο 80 μ., είναι οριζόντιο με μικρές καθόδους, έχει υγρασία 60% και θερμοκρασία 22 °C. Απέχει 190 χμ. από την Αθήνα και 110 χμ. από τη Χαλκίδα. Στην αποστολή έλαβαν μέρος τα μέλη της Ε.Σ.Ε.: Γ. Αβτζής, Σ. Κορκόβελος, Θ. Σκούρας και Μ. Χαλκιάδακης.

- Ανώνυμα σπήλαια περιοχής Αγ. Σώστη Ολυμπίας (Νομ. Ηλείας)

α) Σε απόσταση 5 χμ. από την κοινότητα Αγ. Σώστη, 150 μ. από το δημόσιο δρόμο Ανδρίτσαινας - Αγ. Σώστη και σε υψόμετρο 1000 μ. (Λυκαίο όρος) διαπιστώθηκε η ύπαρξη του σπηλαίου αυτού με ένα θάλαμο μήκους 60 μ. και πλάτους 30 μ.. Αποτελεί βάραθρο αναπτυγμένο σε διάκλαση του ασβεστολιθικού πετρώματος της περιοχής. Στο σπήλαιο δε βρέθηκαν ζωικοί ή φυτικοί οργανισμοί. Η απόσταση από την Αθήνα είναι 291 χμ., έχει θερμοκρασία 17 °C, υγρασία 70% και υπάρχει ροή νερού στο ανατολικό τοίχωμα του σπηλαίου. Στην αποστολή έλαβαν μέρος τα μέλη της Ε.Σ.Ε.: Γ. Αβτζής και Σ. Κορκόβελος.

β) Στην ίδια περιοχή με το προηγούμενο σπήλαιο (Λυκαίο όρος) και σε υψόμετρο επίσης 1000 μ., διαπιστώθηκε η ύπαρξη βάραθρου βάθους 45 μ. που έχει αναπτυχθεί σε διάκλαση του ασβεστόλιθου και λειτουργεί σαν καταβόθρα. Η πρόσβαση γίνεται από κοινοτικό αγροτικό δρόμο με αυτοκίνητο, σε απόσταση 7 χμ. από την κοινότητα Αγ. Σώστη και 100 μ. από το δρόμο. Το σπήλαιο δεν έχει ιδιαίτερο διάκοσμο, αλλά σε ένα "πατάρι" βρέθηκε ένα ανθρώπινο κρανίο, χωρίς να εντοπιστούν άλλα οστά. Στην είσοδό του βρέθηκαν φυτικοί οργανισμοί (βρυόφυτα) και φιλοξενεί μικροθηλαστικά (ποντίκια). Η απόσταση από την Αθήνα είναι 291 χμ., η θερμοκρασία του είναι 20 °C και η υγρασία 45%, ενώ δε διαπιστώθηκε ροή νερού. Στην αποστολή έλαβαν μέρος τα μέλη της Ε.Σ.Ε.: Γ. Αβτζής και Σ. Κορκόβελος.

I. M.

"ΘΟΔΩΡΕ ΚΙΤΣΕΛΗ ΘΑ ΣΕ ΘΥΜΟΜΑΣΤΕ ΠΑΝΤΑ"

Αναπάντεχα "έφυγε" από τη συντροφιά μας, στις 22 Απριλίου 1993 ο ΘΟΔΩΡΟΣ ΚΙΤΣΕΛΗΣ, ο αγαπημένος φίλος και συνεργάτης μας, ύστερα από

σύντομη και ξαφνική ασθένεια.

Από τα εκλεκτά μέλη της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρίας, διετέλεσε μέλος του Δ.Σ. της Ε.Σ.Ε., εξερεύνησε, φωτογράφησε και μελέτησε πάρα πολλά σπήλαια σε όλη την Ελλάδα. Πάντοτε πρόθυμος να συνδράμει την εταιρία, να εξυπηρετήσει τους συναδέλφους, πάντοτε χαμογελαστός, ευχάριστος, ειλικρινής, αγαπητός σε όλους.

"Θόδωρε, σήμερα σ' άκουσα στο ραδιόφωνο!", ήταν η καθιερωμένη έκφραση των φίλων σε κάθε συνάντηση μαζί του. Και πραγματικά είκοσι χρόνια η φωνή του, μέσα από τους σταθμούς της ΕΡΤ, έφθανε σε κάθε γωνιά της Ελλάδας. Ασχολήθηκε με ιδιαίτερο πάθος με τη φύση. Φυσιολάτρης, σπηλαιολόγος. Ήταν ο εμπνευστής και ιδρυτής της Εκδρομικής Λέσχης της ΕΡΤ (ΕΛΕΡΤ) και διετέλεσε επί σειρά ετών πρόεδρος της. Συλλέκτης νηπτικών και φωτογραφικών ντοκουμέντων, είχε δημιουργήσει μια μοναδική συλλογή, για την οποία πάντοτε παραπονιόταν ότι δεν τον έφτανε ποτέ ο χρόνος για να ασχολείται περισσότερο.

Θυμάμαι με πόση αγάπη, υπομονή και φροντίδα ηχογραφούσε επί μέρες, τις διηγήσεις της κυρίας Άννας Πετρόχειλου για τη ζωή της, τη σπηλαιολογική της δράση, τις αναμνήσεις της από την ίδρυση και την διεθνή πορεία της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρίας.

Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς όμως... Η παρουσία σου αγαπημένε ΘΟΔΩΡΕ ΚΙΤΣΕΛΗ θα είναι ζωντανή ανάμεσά μας. Καλό σου ταξίδι πολύτιμε φίλε...

Το Δ.Σ. της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρίας ομόφωνα αποφάσισε να διοργανώσει σύντομα ειδική τιμητική εκδήλωση για τον ΘΟΔΩΡΟ ΚΙΤΣΕΛΗ, με νηπτικό και οπτικό (διαφάνειες - φωτογραφίες κ.λπ.) υλικό του ίδιου, το οποίο με τόσο μεράκι είχε συγκεντρώσει και ταξινομήσει από τις αγαπημένες του σπηλιές και τη φύση.

Αυτό ανακοινώθηκε προς τους οικείους του από το προεδρείο της Ε.Σ.Ε., που παραβρέθηκε στην κηδεία και κατατέθηκε στεφάνι από το Δ.Σ. και τα μέλη της Ε.Σ.Ε.

Αποφασίστηκε επίσης να δοθεί το όνομά του σε σπηλιά της περιοχής Αττικής, κατά προτίμηση.

Γ. Π.

